

توسعه آگاهی محیطی؛ کاربرست الگوی آموزش پایدار در طراحی مدارس ابتدائی^۱

سعاد معرفی*^۱، ایوب مرادخانی^۲

^۱ کارشناسی ارشد معماری، مدرس گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، ایران

پست الکترونیکی: soadmoarefi@yahoo.com ()

^۲ کارشناسی ارشد معماری، مدرس تمام وقت مرکز آموزش علمی کاربردی سنندج یک، کردستان، ایران

پست الکترونیکی: Ayoobmoradkhani@yahoo.com

چکیده

معماران با نقش مهمی که در بالا بردن سطح کیفی طراحی در جامعه دارا می باشند، نقش اعظمی در نهادینه کردن ارزش های معماری و زندگی پایدار ایفا می کنند. مکان اگر با طراحی هدفمند همراه شود می تواند بدون نیاز به اسناد و آموزش مستقیم به نتایج مطلوب در زمینه پایداری دست یابد. این پژوهش که حاصل تحقیق مستمر دانشگاهی می باشد، در این راستاست که پایداری را از همان ابتدا به کودکان آموزش دهیم. زیرا این مسئله گام بسیار مهمی در زندگی پایدار می باشد. از آنجایی که پایداری دارای سه جنبه اکولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی است، هر جنبه به تنهایی به عنوان یک پیش تقاضا برای دیگر جنبه ها محسوب می شود و بدون یکدیگر نمی توانند به صورت بهینه عمل کنند. کودکان بسیاری از ایده های مربوط به مدرسه را ایجاد می کنند و حیاط مدرسه های سنتی بازنمایی سلسله مراتبی و تطبیقی را محتمل می سازند: صفوف، قوانین، گروه ها، تیم ها و رقابت. کودکانی که دارای مهارتهای تخیلی و دراماتیک هستند نیاز دارند که حمایت شده و به چالش کشیده شوند. پایداری یک گزینه ایده آل برای این نوع پیشرفت است. این تحقیق به روش کیفی-تحلیلی در پی پاسخگویی به سوالات ذیل می باشد؛

-طراحان چگونه می توانند مدارس و حیاط های مدارس را طوری طراحی کنند که از قراردادهای رایج در زمینه این فضا فراتر رود؟ (تلاش فرهنگی)

- چگونه می توان نیازهای امروزه مورد استفاده در محل های چند منظوره مدارس را شناسایی کرد؟ (برنامه عمومی)

- چگونه می توان حیاط ها را به مثابه محیط پایدار و سبز طراحی کرد، مناظری که یادگیری و بازی های خیالی را پوشش می دهند؟ (منظره کودکانه)

- چگونه می توان یک سیستم طبیعی را به عنوان یک مقوله آموزشی در مدرسه طراحی کرد؟ (طرح اکولوژیکی)

این مقاله برگرفته شده از طرح پژوهشی با این عنوان می باشد که توسط نگارندگان مقاله در حال انجام می باشد. در این راستا از سازمان نوسازی مدارس استان کرمانشاه جهت حمایت های لازم از این اثر تقدیر و تشکر می نمایم.

واژه‌های کلیدی: مدارس پایدار، پایداری، آموزش پایدار، حیات‌های پایدار، خلاقیت

۱- مقدمه

این نوشتار در پی ارائه درک درست و جامع از مقوله پایداری با تأکید بر نقش معماری پایدار در آموزش کودکان می‌باشد. به عبارتی دیگر با شناخت و آگاهی این نمونه معماری می‌توان فضاهایی متناسب برای کودکان از لحاظ کالبدی شناسایی و نتایج حاصله از آن را در طراحی معماری لحاظ کرد. برای نیل به این هدف، موضوع تحقیق در قالب ادبیات مربوطه به پژوهش در زمینه پایداری سپرده شد. این تحقیق رهیافتی از دریچه معماری در ارائه راهبردهایی برای آموزش پایدار می‌باشد. این طرح می‌تواند بعنوان الگویی جهت طراحی پایدار فضاهای آموزش و پرورش مورد استفاده قرار گیرد. به گونه‌ای که در گوشه گوشه فضای مدرسه اصول طراحی معماری بصورت پایدار آموزش داده می‌شود. به عنوان مثال با طراحی آبروها کودکان با تصفیه آب و بازگشت مجدد به صورت آب مصرفی با انرژی‌های تجدیدپذیر آشنا و استفاده بهینه از منابع را می‌آموزد. این موارد گوشه‌ای از راهکارهای کسب شده در این زمینه می‌باشند.

شواهد علمی در زمینه‌های آلودگیو تخریب اکولوژیکی در سراسر دنیا، باعث تعداد زیادی ابداعات جهانی شده که همگی در جستجوی مشخص ساختن اصطلاح "دوستدار طبیعت بودن" صورت پذیرفته‌اند. مفهومی که کلید مهمی برای مشخص ساختن این مشکلات است. به عنوان محققان دانشگاهی عمیقاً درگیر تئوری‌های در حال "توسعه آگاهی محیطی" کودکان می‌باشیم. (۲) به منظور ایده‌های جدید در رابطه با حیات مدرسه به عنوان فضاهای دانش سبز برای کودکان پژوهش حاضر را آغاز می‌کنیم. بدین منظور طراحان باید از تفکرات قراردادی فراتر رفته و حیات‌هایی که طراحی کنند به گونه‌ای باشد که دوست دار محیط زیست بوده و آموزش و بازی را با هم ترکیب نمایند. طراحان باید از زیرساخت‌های سبز و تکنیک‌های دوست دار طبیعت طراحی استفاده کنند. (۴)

این پژوهش در پی آن است که نشان دهد چگونه فضای سبز می‌تواند به منظور "افزایش همدلی و نزدیکی با محیط‌های طبیعی" از سوی کودکان شکل داده شود. پروسه‌های طبیعی در خلق مناظر ارگانیک مثل چرخه‌های هیدرولوژیکی آب، رشد گیاهان، فرسایش و تغییر شکل خاک، می‌توانند با روشهای تخیلی از طریق طراحی رادیکال فضای سبز وارد بازی شوند. به طور مشابه این درک می‌تواند از طریق روش‌های ساده مثل یک تکه زمین دست نخورده که با نچیدن و هرس نکردن میسر می‌شود، یا سنگ‌های پله‌ای وسط یک بخش حیات گلکاری شده با تداخلات کم در نصب یا بدون تداخل تقویت شود که افکار و نگرش‌های دوستدار طبیعت را در پیش خواهد داشت. یک قسمت زیر و رو شده ساده به طوریکه ظاهر بکر آن حفظ شود در یک حیات مدرسه و یا کاشت گیاهان کوچک دارویی می‌توانند نقطه تقابل شگفت‌آوری در برابر مناظر نکبت بار شهری که زندگی ما را در بر گرفته‌اند باشند. (۵) چرا که بالغین در خصوص دوستدار طبیعت بودن آموزش ندیده‌اند.